

POLOTE LETA

GALESIYA HOPOENO SOSE TAWAKALUBA:TAMO

ODODIYA:

1 ¹Na ba: Polotela, Ya:su Kelisote ebena sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo doelamiya:, ba:bi okopi ipuwalo na ba: etala, iyo, pote ebe hoe ipuwane dadipatiya:, ba:be Nabiwi Godote eba:go na ba:be oko kowatinama: a:ka:namiya:, eta lumagino ubi komodoha. ²Na ba:gala nago demedena ba:bi hibima: midipi ekaki, ale la: puya:te Galesiya hopoeno hiya:hiya: sose tawakalubima: deda:hanama, ale ba:moe leta la: hiliyonomatamo poemema:

³Wadiyala aeno Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko iba:te ibino malemale komo ba:gala hete komo la:tamo nikalama:mena:ta. ⁴Ba: hibila, Kelisote aeno Nabiwi Godokono ubi komamo papamiwatalo aeno kuba ododili mabuma: ebena ka:ka: gobogobamo ihatiya:, ebete a ba:moe hopoeno koko kuboeno helo ipuwane kuluhukua:tema: * ⁵Ba:bema: wadiyala Godogodolo awagaha komote emedena emedena tetelo nitanamene. Ba:moe tabo ba: hibernomola, ba:ba:la!

Godokono Hido Tabote Ka:ka: Mula: Gabo Kapiyanomo Behawakalimina

⁶Ba:ma tetelo nale la: mabuma: konomamo na:la:wa:namo, mabu la:le eta ka:ka: mula: gaboeno ha:da amiho tabo dulihiuima, ba:bema: la:le Hido Tabone ohobila:hate pote Kelisokono malemale komodo la: da:ka:lami, ba:be Kodawa tiyonomolo miya:pama: ewagelenamata. ⁷La: hidamo nulia:la:, eta ka:ka: mula: gabote hibilo kitanaha: Huiyatiya

* 1:4 Gal 2:20

komopa:te Kelisokono Hido Tabo kubahimima: ba ewagelena, iba:te eta hiya: gaboma: tabo olamagimiti ukui bilibili komo la:tamo ba:bema: ikalamenata. * 8 A:iye! Nale dopamo tetelo kebe Hido Tabo la:tamo da:polamagimo, pote ba:be tabo hiya:ma: miditi eta ka:ka: mula: gabo da:hawakalimimini, wadiyala Godote ebe Saitanakono Koe Habamo dito noema:mene! Ba:bene Hunu Haboeno nopopi ipuwalo etate ba:be atu konomo kuba komo dododimini, iyo, na ba: atumu, wadiyala aeno kuba huiyate ba: ba:ba ka:na atamo atumu na:kapa:mene. * 9 Ba:bema: ale dopamo la: kebe komo ka:kiyalamiti, nale ba:be atu komo la: gala ba:ma ka:na kakiyalamemata, la:le dopamo kebe Hido Tabo da:lawima, pote ba:be tabo hiya:ma: miditi eta hiya: ka:ka: mula: gabo da:hawakalimimini, wadiyala Godote ebe Saitanakono Koe Habamo dito noema:mene!

¹⁰ Numa:la:, ba:moe tabo olamagi ipuwalo nale eta hopo haba lumagi kalakaluimima: kewagelenaha:, ba:gala nale eta lumagigodolo na milinamehone tabo ulima: ubi kihatenaha:. Ao, eba ka:naha:, Godote naeno komoma: da:kalakalana, nale ba:be ubi kapiyamo ihatenamo! Ba: hibila, dopamo nale komo hopo habanapi hiliyonomo kalakaluilamema: ewagelenamimo, huiyatiya ba:ma tetelo na modoboha: ba:ba ka:na ewagelena mabu nale oko Kelisoko kapiyatamo owatinamo, eta lumagitamoha:.*

**Polote Hiya:hiya: Hopolo Sose Tupuimi Oko Owatima:
Godote Ebe Keba Ka:na Ka:ka:miya:**

¹¹ Naeno hibima: midipi ekaka:la:, na ubila la: ba:moe eta komo hidamo niya:tawahala:, nale kebe Hido Tabo kolamaginakomo, ba:be Tabote eta hopo lumagino ukui komone kuluhukuya:ha:. * ¹² Iyo, nale ba:be Tabo hopo habanapi ipuwalo eta iya:tulamedawagodone kalawiya:ha:, huiyatiya hibila, Ya:su Kelisote ha:kiya ba:be Tabo natamo ikanamete ebenu ipuwa ba:bo hawakalimiya:.

¹³ La: dopamo ba:moe komo ulihumata, naeno pakala emede ipuwalo nale Godoko adikumima: Yunapino ododili komo hiliyonomo keba ka:na ka:ta:matalenakuimo. Numa:la:, ba:ba tetelo nale komo Yu watowatopa:go Godokono hibi sose tawakalubi kubanomamo kubahilamema: koko temeteme iba:tamo hihinomolo ikalamenakuima:.* ¹⁴ Ba:gala naeno komo Yunapa:te Godoko adikumima: nale ibino ododili ipuwalo ibi ba iya:tulamena ibi ipuwalo eta kodawama: ba:bo ediya:mo, mabu hibila, a Yunapino iniwala:te atamo kebe hiya:hiya: kukala dikaa:mehuiya:, nale ba:bi hiliyonomo kukalamo papamiwatalo helonomoma: ba eda:na, naeno helo komote naeno apegabo dubu hiliyonomoeno helo dito negogoliya:.*

* 1:7 Oel 15:1,24

* 1:8 1Kol 16:22

* 1:10 1Tes 2:4

* 1:11 Mat 16:17

* 1:13 Oel 8:3

* 1:14 Oel 22:3

¹⁵Huiyatiya kalakala konomola, nale naeno menokoeno tepone hawakalaheno, dopamo Godote ebena malemale komodo na ka:namiti ba:bo laweniya:, nale galane tetelo Yunapino ododili komo ipuwane uluhukuti ebena hibi oko kowatinama:. Ba:gala nale ibino ododili ipuwalo ba emedena, ebete atu ubi komo gala ba:ma ka:na kihatiya:,* ¹⁶ebena Guduino komo natamo hawakalimiti, ba:bene nale tote Yuha:pa:tamo Hido Tabo ba nolamagi iba:te ebena komo atumu hidamo kiya:tawahama:. Ba:bene ba:be komote natamo duluhukuya:, nale naeno mabulubi ipuwalo eta lumagitamo katuya:ha:, nale keba ka:na da:nododimo ba:be ukui ebegodone konelawema:. ¹⁷Ba:gala Yelusalema ko habalo demedehonama:, nale ba:bi Ya:sukunu komo oelamepino ukui lawema: iba:tamo atumu katuya:ha:. Iyo, na iya:tawuya:mo Ya:suti na ka:namihino ebete ba:bi dubu dopamo a:ka:lamiya:, huiyatiya nale iba:tamo nuluhukuhino Ala:biya dito hopamo tote, na ha:kiya ba:bolo nemedatepate ba:bene Dama:sakase ko habamo gala dito kawiluya:mo.

¹⁸Ba:bene netewa-kapiya gogote da:petohuya:, ba:ba tetelo nale Pitakoba: tabo ga:lama: Yelusalemamo tote eba:go netewa wuikilo ba nemedatepa,* ¹⁹huiyatiya komo oelamepi dubu ipuwalo nale eta kapiyanomo ba:bo numiya:mo, ba:be dubu ba: Kodawa Ya:sukunu ekawi Ya:imesitila. ²⁰La: nulia:la:, nale ba:moe leta ipuwalo da:hawakalimimo ba:be tabo ba: hibinomola, iyo, Godoko iya:tawala na ha:da amiho tabo kolamagitaha:.

²¹Ba:bene nale Yelusalemane tiyolo gala kapete, Siliya hopo ba:gala Silisiya hopamo dito nuluhukuya:mo.* ²²Ba:moe ba:be mabuma: kebe sose tawakaluba:te Yudiya hopoeno hiya:hiya: habalo demedehonama:, ba:bi Kelisoko hibima: midipa:te na ibino baida:mo unameheno naeno komo ba:be mabuma: hidamo kiya:tawahuya:ha:. ²³Huiyatiya iba:te komopino tabo ga:la kapiya ba:ma ka:na ulihuya:, “Dopamo kebe dubuti a hibima: midipi kubahia:mema: koko temeteme atamo dikaa:menakui, ebete ba:ma tetelo tabo olamaginako tawakalubi hiliyonomate Ya:suku hibima: komidima:!” ²⁴Ba: hibila, iba:te ba:be tabo uliti na mabuma: Godoko ba:bo milimihuya:.

Polote Yelusalema Ko Habalo Komo Oelamepi Dubago Da:kapiyuimiya:

2 ¹Ba:bene 14 gogo da:kapetohui, ya:lo gogolo na Taitasiko lawete Banabasiko bana Yelusalemamo gala na:katuimo,* ²mabu Godote ebena ubi natamo a:hawakalimi nale ba:be komo kododima:. Ba:bene nale sose koko watowatopi kapiyago ba nekapiyuimi, na Hido Tabo mabuma: kebe tabo komokomo Yuha:pa:tamo kolamaginakomo, ba:bi komo iba:tamo ba:bo hawakalilamimo. Ba: hibila, nale ba:be komo

* 1:15 Ais 49:1; Gal 2:7 * 1:18 Oel 9:26 * 1:21 Oel 9:30 * 2:1 Oel 15:2

benododimo, mabu na ubihinola kebe gaote naeno kodakoda oko ipuwalo Yuha:pa:godone da:pikuli, iba:te ba:bi gao kubadopoma: ga:la. ³Ba:bene iba:te naeno tabo ulihote, na owalubinidawa Taitasikono komoma: iba:te nago ukui kapiyama: ba:bo eda:huya:, ba:ma ka:na ebe Yuha:dawama: ba eda:na, talona puliyala ebete Yunapi dubuino tama itamida kukala laweha:ma: eda:lo Godokono oko nago kapimilo kowatinama:. ⁴Huiyatiya aeno kapiyuimi habamo puya:te ha:da amiho gabodo da:pelami, ibi ha:kiya ibi hibima: midipi ekakima: ba ka:lami ba:bo ga:luya:, ebete tama itamida kukala na:lawa:mene. A:iye! Ba:bi dubate kuba ukui gabodo ago pekapiyuya:, a puya:te Yuha:pi ipuwalo oko dowatihonama: aeno ododi komo kubama: koga:lama:, ba:bema: a Ya:su Kelisoko ipuwalo Mosesekono Tutumu Taboeno menemene ipuwane dikulima:, iba:te ba:be tabo ulihote ubi ba:bo ihatiya: Tutumu Taboeno hala:mo a gala kakamatuhua:mehoema:.* ⁵Huiyatiya iba:te Taitasitamo ododima: da:ga:lui, ale ibino ubi komamo papamila:haheno aeno ukuilo tete nanekelenomolo ukui gagagagama: keda:haha:, iyo, ale la: Yuha:pi hibima: midipi mabuma: ibi ba:bo duhilamima:, iba:te Hido Taboeno hibi komo kubahimikapoma:.

⁶⁻⁸Ba:ba tetelo aeno kapiyuimi ipuwalo puya:te watowatopima: deda:hui, ba:ba:te huiyatiya naeno okoeno ododili komo hiliyonomo ulihote modoboma: ga:luya:. Iba:te ba:moe komo iya:tawahuya:, Godote ya:lo tetelo natamo Hido Tabo Yuha:pa:tamo olamagi oko dikanamiya:, dopamo ebete Pitatamo Hido Tabo Yunapa:tamo olamagi oko keba ka:na kikamiya: ba:ba ka:na. Ba: hibila, Godote kebe heloamo Pitako Yunapa:tamo oemedawama: da:midiya:, ebete ba:be atu heloamo na Yuha:pa:tamo oenamedawama: a:kamidiniya:, ba:bema: ba:bi watowatopa:te naeno oko komoma: modoboma: ga:late eta hiya: gabodo kododima: na kakiyanameha:. Huiyatiya numa:la:, iba:te naeno oko kubama: na:ga:latale nale ba:be komoma: ukui bilibilima: ba:ka:eda:na:, mabu hopo habanapa:te pui kokopima: da:ga:lana, Godote ba:bi dubu hunu nikapa:mo kulamenaha: huiyatiya ebete tepo ipuwamo ulamena.*

⁹Ba:bene Ya:imesiko, Pitako, ba:gala Yoneko iba:te ba:be kapiyuimpipino umi ipuwalo koko watowatopima: ba eda:hana, iba:te naeno hidonomo oko Godogodone pe komo diya:tawahui, ba:ba tetelo iba:te na ba:gala Banabasiko aeno kokoto uwatehuilo ale kapimilo tabo ba:ma ka:na ga:luima:, na Banabasikoba: oko Yuha:pino hiya:hiya: hopolo ba owatina, ibi huiyatiya oko Yunapino hopolo bowatihonamena:. ¹⁰Ba:bene ale eta kapiya komo ododima: iba:te a ba:bo kiyaa:miya:, ba:ma ka:na Yunapi ipuwalo puya:te awaepima: deda:hana, ale Yuha:pi hibima: midipi kokiylamema: iba:te ba:bi tawakalubi malemale mani miya:te komamo

* 2:4 Gal 1:7; 5:1,13 * 2:6-8 Oel 22:21

kemalagidolenakoma:, huiyatiya numa:la:, ibino tabo ulihino nale ba:be komo ododima: na ha:kiya naeno ubi dopamo ihatimo.*

**Polote A:ntiyoka Ko Habalo Pitakono Kuba
Ododi Komoma: Ebe Da:kiyahamiya:**

¹¹Ba:bene komo hegela hiliyonomo da:petohui, eta tetelo Pitate A:ntiyoka ko habamo puluhukuti eta kuba komo Yuha:pi hibima: midipi ekaka:tamo da:pododi, na ba:bema: sose tawakalubino holoholo hapulu ebe koamo kiyahamimo. ¹²Iyo, ebete ago da:pemeda:tepui, komo hegelalo ebete Yuha:pi ekaka:go baa: kapimilo kalakalago a:nahanakui. Huiyatiya Ya:imesiti komo Yunapi dubu Yelusalemane da:poelami, Pitate ba:bo iya:tawui ibi ba: puya:te tama itamida kukala laweha:pa:go pola:na talonama: da:ga:lana ba:bi dubula, ba:bema: ibino ubiha: tabo komoma: ba toletole ebete Yuha:pa:go baa: na ba:bo ekelami.* ¹³Ba:bene A:ntiyoka habalo demedehona, komo ba:bi Yunapi ekaki Banabasiko bana, iba:te Pitakono ododi komo umiti tola:go ba: atu kuba komo ba:bo kaododiya:, iyo, iba:te Yelusalemanapi dubuino ubiha: tabo komoma: toletolehote baa: naha ipuwalo ibino Yuha:pi hibima: midipi ekaki dito miya:paliya.

¹⁴Ba:bema: Hido Tabote ale ododima: keba ka:na ka:kiyaa:mena, iba:te ba:be hibi tuputupu gabo da:miya:pui, nale ba:be komo ba umi ibi hiliyonomoeno holoholo hapulu Pitako ba:ma ka:na kiyahamimo, “Ama: Yu lumagima: ba eda:na, huiyatiya Yelusalemanapi pelameheno ama: Yuha:pino komokomo iba:go kalakalago ododinakuya:ta. A:iye, ba:moe ba: hido ododi komola! Ba:bema: mabu keka: ama: ba:ma tetelo ba:be hido ododi komo miya:pate temeteme Yuha:pa:tamo dikalamena, ba:ma ka:na iba:te a Yunapino iniwalino ododili komo ta:mataleheno ama: iba:go a:kalutamena:ta?”

**Yunapi Ba:gala Yuha:pi Iba:te Hibima: Midi Komo
Kapiyado Ibino Ka:ka: Mula: Komo Kolawema:na:**

¹⁵Ba:bema: a puya:te Yunapi ipuwane da:hawakalahaliya:ma:, a ba:moe komo hibilo iya:tawahala, a la: Yuha:pi keba ka:nala:ka: eba ka:naha:, mabu la:eno komo tawakalubi hiliyonomate Godokono hibi gabo iya:tawaha:ma: ba eda:hana koko kuba ba:bo ododilinaka. ¹⁶Huiyatiya a hibima: midipi hiliyonomate iya:tawahala, lumagiti Ya:su Kelisoko hibima: da:midimini, Godote ba:be komo kapiyado ebe tuputupudawama: koka:mima:ne, ebete Moseseko ipuwado tawakaluba:tamo dikalamiya: ba:bi Tutumu Tabamo papamiwata komodoha: Iyo, ba:moe ba:be mabuma: a Yunapi ba:gala la: Yuha:pi, a hiliyonomate Kelisoko hibima: midi gabodo tuputupupima: ba eda:hana ba:bo ga:lanama:, eta gabo

* 2:10 Oel 11:29-30 * 2:12 Oel 11:3

kitanaha: lumagiti Godokono Tutumu Tabamo papamiwata komodo ebenu tuputupudawama: keda:ma: *

¹⁷Ba:bema: diyala, daedae ukuidawate ba:ma ka:na da: goemene, “La: hibima: midipa:te Kelisoko ipuwalo Godokono tuputupupima: eda:hama: ba ga:la, huiyatiya la:le Mosesekono komo Tutumu Tabamo kapapamila:hanaha: Ba:bema: numa:la:, Kelisote la: na:heluilamenata la:le la:eno papamila:haha: komodo hibo gabo kududima:, koko kuba ododilipa:te keba ka:na kududinaka ba:ba ka:na!”

Na huiyatiya ebetamo tabo ba:ma ka:na kogoema:nemo, “Ao, ama: daedae ukuiilo gaa:ta! ¹⁸Godote Moseseko ipuwado atamo dikaa:miya:, nale ba:bi hiya:hiya: Tutumu Tabo kodakodanomolo gala a:kuwata:mo. Ama: numa:, ebete naeno hibima: midi komodo na kebe komo kodakodalo lawema: kubama: goelo diya:tunamiya:, nale ba:be komone ohobigate ba:bene ukui hiya:ma: miditi ba:be atu komo gala da:kalawemo, Godokono umi ipuwalo na ba: eta kuba komo ebetamo kododima:nemo.”

¹⁹Ba: hibila, Godokono Tutumu Tabo komate na biya:tunamena, na ha:kiya naeno heloamo ebenu ubi komamo papamiwata modoboaha: Ba:bema: na ba:bi Tutumu komoeno helo ipuwane uluhukuti naeno heloamo ododi komoma: ba: dito hoiya:mo, nale ba:ba tetene tupuimiti Godokono heloamo ebe mabuma: kemedena:ma: ²⁰Iyo, ba:moe ba:be gabodo nale Kelisokoba: keha pihigalo ba: dito hoiya:mo, ba:bema: ba:ma tetelo Kelisote na ipuwalo ba emedena na ha:kiya naeno heloamo gala a:kemedena:ma: Ba: hibila, Godokono Guduti na malemalelo ba emalagidolonena ebenu ka:ka: na mabuma: gobogobamo dihatiya:, ba:bema: na ba:ma tetelo ebe hibima: midi komodo bemedena:ma: * ²¹A:iye! Lumagiti Tutumu Tabamo papamiwata komodo tuputupudawama: eda: gabote hibilo nitanatale, a biya:tawahana: Kelisokono hoe komo ba: ko komoha: Huiyatiya numa:la:, Tutumu Tabamo papamiwata komodo gabote kitanaha:, ba:bema: Godote ebenu eta malemale gabo na diya:tunamiya:, nale ba:be hidonomo gabo ubiha:ma: a:keda:nama.

Godote Tawakalubino Hibima: Midi Komodo

Ibi Tuputupupima: Da:midilina

3 ¹O Galesiyanapa:la:, mabu keka: la: daedae tawakalubima: deda:huima? A:iye, Ya:suti keha pihigalo da:hoiya:, na dopamo ba:be komoeno ipuwa la:tamo hidonomamo a:hawakalimimo! Ba:bema: la:godolo dopamo da:pola:nama:, Saitanakono ododi komodo ba:bi hidohido ukui pote kiya:hekelamiti? Numa:la:, la:le ebenu ha:da amiho komokomo uwatete kuba ukui ba:ma ka:na emalagidolo a:tupuimimata,

* 2:16 Oel 15:10-11; Lom 3:20-28; Gal 3:11 * 2:20 Gal 1:4

Godote Moseseko ipuwado tawakaluba:tamo dikalamiya: la:le ba:bi
 Tutumu Tabamo papamila:ha komodo tuputupupima: keda:hanama:
 2Ba:bema: wadiyala la: ba:moe kapiya komo na:na:kiyanama:la:, la:le
 Godokono Gobogoboeno helo kebe gabodo ka:lawiuima, ebenu Tutumu
 Tabamo papamila:ha gabodola:ka:, o la: ebenu Hido Tabo uli tetelo
 hibima: da:midima ba:be komodola:ka:? 3A:iye, la: daedae tawakalubima:
 akeda:hala:! Godokono Gobogobote la: ipuwalo kebe oko ka:tupuimi, la:
 modobola:ka: ebenu helo komone ohobila:hate la: ha:kiya la:eno ododili
 heloamo ba:be oko upula:? 4Numa:la:, la:eno hibima: midi ipuwalo kebe
 hiliyonomo komate la:tamo dikulihonakui, Godote ba:bi komodo la:
 hidamo iya:tulamenakuya:ta, aba: hibila:ka:? A:iye, modoboha: la: ba:bi
 hidohido ukui dito adodole! 5Ba:bema: Godote ebenu Gobogoboeno
 helo la:tamo konomamo ba ikalamena la: ipuwalo koko hanohano
 komo dododilinako, ba:be komote la:godolo bada mabuma: kitana? La:
 Godokono Tutumu Tabamo papamila:ha mabuma:la:ka:, o la: ebenu Hido
 Tabo uli tetelo hibima: da:midima ba:be mabuma:la:ka:?

6Ba:bema: wadiyala la: A:ibalahamakono komo nemalagidolala:
 Godokono Bukalo tabote ba:ma ka:na itana, “Godote ebenu hibima: midi
 komo umiti ebe tuputupudawama: ba:bo ka:miya:.”* 7Iyo, ba:moe Buka
 tabone wadiyala la: ba:moe komo hidamo niya:tawahala:, puya:te hibima:
 midipima: deda:hana ibi ba: A:ibalahamakono hibi eyoni gugudila.
 8Numa:la:, Godote a tetelo Yuha:pi uwatete ibino hibima: midi komodo
 ibi tuputupupima: da:midilina, ba:be komote uluhukuhino dopamo ebete
 A:ibalahamatamo ba:be nopo ba hawakalimi Kelisokono Hido Taboeno
 ipuwa ebetamo ba:bo olamagiya:. Iyo, ba:be tabote ebenu Bukalo ba:ma
 ka:na itana, “Hiya:hiya: hopolo demedehona ba:bi tawakalubi kapiyuimi
 hiliyonomate na ba:ma ka:na ba:toenamehonenakomena:, ‘Ama:le
 A:ibalahamako keba ka:na kowalubionakui, wadiyala ama:le a atumu
 ba:ba ka:na nowalubinakuya:.” 9Ba: hibila, A:ibalahamate Godokono
 tabo uliti hibima: da:midiya:, ba:ba tetene tupuimiti Godote ebenu emede
 ipuwalo ebe hidonomamo owalubinakui, ba:bema: ba:ma tetelo puya:te
 Godoko atumu hibima: da:midina, ebete ibi ba: ba:ba ka:na atumu
 a:kowalubilinako.

10Huiyatiya numa:la:, puya:te Tutumu Tabamo papamila:halema:
 ibi ha:kiya ibino helo hibima: da:midilina, Godote ibi
 owalubilihino iba:te ibino kuba ododili mabuma: ko temeteme
 biya:tawahanakomena:. Iyo, ebenu Bukalo tabote ibino komoma:
 ba:ma ka:na itana, “Tutumu Tabo komokomo hiliyonomo ipuwalo
 pote kapiya tutumu kapiya tetenomolo dadikanalemene, ba:be
 mabuma: ebete ebenu hoe kuitita:mo wiboha: temeteme ba:ma

* 3:6 Tup Mabu 12:3; Lom 4:3,16

ka:na biya:tawanakomene, ebenu kuba huiyate Godogodone hibinomolo kopema:ne!”^a * 11 Ba:bema: numa:la:, a hopo habanapi hiliyonomagodolo eta lumagiti modoboha:ma: eda:na Godokono hiliyonomo Tutumu Tabamo kopapamiwatama:, iyo, ba:be komone a iya:tawahala, Tutumu Tabamo papamiwata komodo Godote eta lumagi ebenu tuputupudawama: a:kamida:mene. Ba: hibila, ba:be gabo kitanaha:, huiyatiya kalakala konomola, Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na goena, “Puya:te Godokono tuputupupima: deda:hana, iba:te ebe hibima: midi komodo hibi ka:ka: kolawema:na:.”^a * 12 Ba:gala ebenu Bukalo eta tabote ba:ma ka:na kagoena, “Puya:te ebenu Tutumu Tabo komokomo hiliyonomo ba papamila:hana eta kapiya adikanaleheno, hopo habanapi ipuwalo ibinamate hibi ka:ka:go bemedenamena:,” huiyatiya nale dopamo ba:ma ka:na goemo, ba:bako lumagiti hopo habalo kemedena:na. Ba:bema: ba:moe komo ba: ko komonomola, Godote ebenu Bukalo a biya:tua:mena, Tutumu Tabamo papamiwata komo ba:gala hibima: midi komo, ba:bi netewa komate hiya:hiya: ba:pola:na, ibi kapiyaha:.

¹³ Ba:bema: hibila, ale Godokono Tutumu Tabo adikanale mabuma: ebete a temeteme ipuwalo kemedena:na: da:goiya:, huiyatiya Kelisote a malemalea:telo ba:be temeteme uwatea:mete ba:bo hoiya:. Iyo, ba: ba:moe gabodo ebete aeno kuba ododili komoeno temeteme ipuwane a ya:lo uluhukua:tiya:. Numa:la:, Kelisokono hoe komoeno ipuwa kohawakalimima: Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na goena, “Tawakaluba:te eta lumagi anakapumima: ebenu ape kehamo dihatemena:, ba:be lumagiti ebenu kuba ododili mabuma: Godokono holoholo hapulu wiboha: temeteme ba:lawenakomene.”^a * 14 Ba:moe ba:be mabuma: Ya:su Kelisote keha pihigalo da:hoiya:, ebete ebenu ubi ba:bo ihatiya:, ebenu hoe komodo aeno kuba ododili komoeno temeteme huiya kuwatea:mema:, ba:gala ebe ubila ebenu Gobogobote aeno hibima: midi komodo a ipuwalo kemedena:na. Iyo, Godote Yunapi kowalubilima: tabo dopamo hibinomolo a:goiya:, huiyatiya ebete Kelisokono hoe komodo Yuha:pa:tamo gigiho atumu a:ka-a:hiya:miduya: ibino emede ipuwalo Godote ibi hidonomamo kowalubilinakoma:, ebete dopamo A:ibalahamako keba ka:na kowalubinaku i ba:ba ka:na.

^a 3.13 Buka ka:lamiholeadawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suku tuputupudawanomola, ebete eta kuba kododinaku iha:. Huiyatiya ebete keha pihigalo aeno kuba ododili komo hiliyonomo uwatea:mete, ba:bene emedena emedena tetelo ba:bi kuba komate ebegodolo ba pola:na ebete a mabuma: ba:bi kuba ebenu hawa:mo ba:mula:lea:menamene.

* 3:10 Tutumu 27:26 * 3:11 Gal 2:16 * 3:13 Lom 8:3; Tutumu 21:23

Godote Dopamo A:ibalahamatamo Kebe Tabo Hibilo

Da:goiya: Ba:be Taboeno Helo Ebena Hiya:hiya:

Tutumu Taboeno Helote Kadikamidaliya:ha:

¹⁵Naeno hibima: midipi ekaka:la, nale hopo habanapino eta ododi komo go taboma: miditi ba:be komamo la: kiya:tulamema:nemata. Ba:ma ka:na tawakalubino holoholo hapulu netewa dubate ibino nopo tamotete baa: kapimilo da:nahamena:, galane tetelo ibi ipuwalo etate ba:be nopoeno tabo dito adikanale modoboha:, iyo, iba:godolo gabote a:kitanamene ba:be tabo hiya:ma: komidima:. ¹⁶Ba: ba:ba ka:na Godote ebena Bukalo komo hiya:hiya: tetelo ebena nopo A:ibalahamatamo ba tamote tabo hibinomolo ba:bo goenakui, ebete ebe ba:gala ebena galanepi kowalubilakoma:, huiyatiya numa:la:, ba:bi tabo komate A:ibalahamakono galanepi hiliyonomoeno komoma: hunulu ba pola:na, ibino ko ipuwa ba: kapiyanomo galanedawoeno komoma: goena, ba:be dawa ba: Kelisotela.*

¹⁷Ba:bema: naeno ko iya:tulame komo ba: ba:ma ka:nala. Dopamo tetelo Godote ebena nopo ba tamote kebe tabo hibilo da:goiya:, ba:be taboeno helote emedena emedena tetelo a:kawibonamene. Iyo, komo 430 gogote da:petohuya:, ba:ba tetelo Godote ebena Tutumu Tabo tawakaluba:tamo dikalamiya:, ba:bi Tutumu Taboeno helote modoboha:ma: ediya: ebena dopo taboeno helo kadikamidalema:.* ¹⁸Ba:bema: numa:la:, Godokono hidohido owalubi komate Tutumu Tabamo papamila:ha komodo tawakaluba:tamo nikulitale, a biya:tawahana: ebete dopamo hibilo da:goiya: ba:be dopo taboeno helote ba: ya:lo a:wibuya:. Huiyatiya eba ka:naha:. Godote A:ibalahamatamo hibilo da:goiya:, ba:be hibi tabo kapiyado hidohido owalubi komo ebetamo ba: dito ikamehonakui, A:ibalahamakono eta ododi komodoha:. Ba:moe ba:be mabuma: a iya:tawahala, ba:be hibi taboeno helote emedena tetelo ba itana, ba:ma tetelo a mabuma: atumu hido oko bekaowatina.*

Godokono Tutumu Tabo Komoeno Oko Owati Komo

¹⁹Ba:bema: mabu keka: A:ibalahamakono gala hapuni Godote Tutumu Tabo komokomo tawakaluba:tamo dikalamiya:? Hibila, Godote ba:be ododi komodo ubi bihatiya:, hopo habanapa:te aeno kuba ododili komo hidamo kiya:tawahama: A:ibalahamakono eta eyono guduino pe teta:mo. Numa:la:, ba:be eyono gudu ba: Godote pokono komoma: tabo A:ibalahamatamo hibilo da:goiya: ba:be gudula, iyo, ebe ba: Kelisotela.

Ba:gala eta komo. Dopamo tetelo Mosesete Godoko ba:gala a hopo habanapi tetenomolo ba la:na, Hunu Haboeno nopopa:te Godokono

* 3:16 Tup Mabu 12:9 * 3:17 Ikuli 12:40 * 3:18 Lom 4:14

Tutumu Tabo komokomo ebetamo ba:bo ikamehuya; ebete ba:be Tutumu Taboeno nopo ibi hidamo kiya:tulamema: * ²⁰ Huiyatiya galane tetelo kebe uli nopote atamo Kelisogodone duluhukuya; ba:be nopoeno komo hiya:la mabu Kelisoko ba:gala Godoko ibi ba: kapiyanomola. Ba:bema: numa:la; eta hopo lumagiti Godoko ba:gala a tetenomolo la:naheno, ba:ba tetelo ebe ha:kiya ba:moe hopamo piya: ebenu nopo a kopiya:tua:mema: ²¹ Ba:bema: la:eno ukui keba ka:nala:ka? Godokono Tutumu Taboeno nopote Moseseko ipuwado duluhukuya: ba:gala Godokono Hibinomo Tabo Goe Komoeno nopote Kelisogodone duluhukuya; ba:bi netewa nopo ipuwalo alaholoho komote ba:kitana? Ao, kitanaha! Gabote nitanuya:tale ale eta tutumu tabamo papamila:hale komodo hibi ka:ka: kolawema; Godote a ba:be gabodo tuputupupima: ba midina ebenu eta nopo atamo ba:ka:ikaa:miya:na. * ²² Huiyatiya ebenu Bukalo ebete a biya:tua:mena, hopo habanapi hiliyonomate kuba ododili komoeno helo ipuwalo emedena, iba:te hibi ka:ka: lawema: kamodobonaha. Ba:moe ba:be mabuma: tawakaluba:te ibino ododili komoeno helo hibima: midihino Ya:su Kelisoko kapiya hibima: da:midina, Godote ba:be komodo kebe owalubi komo iba:tamo ikalamema: dopamo hibilo da:goiya; ba:be komote iba:tamo hibinomolo kuluhukuma:ne.

²³ Ba: hibila, Godote ebenu Hibima: Midi Komoeno nopo hawakalimihino, dopamo tete ga:ga:nomolo hibima: midi komoeno pe teta:mo a hopo habanapa:te ebenu Tutumu Taboeno helo ipuwalo emedenamima; kuba ododilipa:te gabomanino du genamalo keba ka:na kemedena ba:ba ka:na. * ²⁴ Iyo, Godote ebenu Tutumu Tabo atamo dikaa:mehuiya; ebenu ubi ba:ma ka:na ihatiya; ale ba:bi taboeno helo ipuwalo ba emedena ba:bi tabo komate Kelisokono pe teta:mo a hidamo iya:tua:menapete, ba:bene ale ebegodone ebenu eta uli nopo dulihoma: ebe hibima: midi komodo ebenu tuputupupima: ba:bo keda:hama:nema: * ²⁵ Ba:bema: kalakala konomola, a ba:ma tetelo Tutumu Taboeno helo ipuwalo kemedena; iyo, ba:be komoeno helote agodone ya:lo a:wibuya; hibima: midi komote duluhukuya: ba:ba tetelo.

²⁶ Numa:la; Ya:su Kelisoko ipuwalo la: hiliyonomate ebe hibima: ba midina Godokono gugudima: beda:hanamata. * ²⁷ Iyo, la:le beyamo wadulatele komo Kelisoko ipuwalo a:lawimata, ba:bema: ba:ma tetelo la: ebenu uli emede komago wapata:lamenamata, lumagiti uli kaliko puliti kalakalago keba ka:na ka:pata:nako ba:ba ka:na. * ²⁸ Ba:bema: hibila, la: Ya:su Kelisoko ipuwalo ba emedena, la: puya:te Yunapima: deda:hanama ba:gala la: puya:te Yuha:pima: deda:hanama, la: puya:te komopino huiyaha: oko dowatihonama ba:gala puya:te la: ha:kiya la: kowalubilima:

* 3:19 Lom 5:20; Oel 7:38 * 3:21 Lom 8:2-4 * 3:23 Gal 4:3 * 3:24 Lom 10:4

* 3:26 Yon 1:12 * 3:27 Lom 6:3

mani oko dowatihonama, la: puya:te dubuma: deda:hanama ba:gala
 la: puya:te kamenakamenama: deda:hanama, Godokono umi ipuwalo
 la: hiliyonomo ba: kapiya tawakalubilata, la: hiya:hiya: tawakalubima:
 keda:hanaha: * ²⁹Iyo, la: hiliyonomo ba: Kelisokono tawakalubilata,
 ba:bema: la: A:ibalahamakono hibi eyoni gugudima: ba: eda:hana, Godote
 ebetamo wiboha: owalubi komo ikamehoma: hibilo da:goiya:, la: ba:
 atumu Godogodone atu owalubi komo ba:kalawenakomata. *

Godokono Hibi Gugudino Komo

4 ¹⁻²Ba:bema: nale eta go tabo ba:ma ka:na goemo. Eta ko dubuino
 genamanapi ipuwalo ebena hibi gudu ba:gala huiyaha: okopi
 iba:te kapimilo emedena. Hibila, galane tetelo ba:be guduti ebena
 nabiwigodone hiliyonomo ilina ba:gala helo kuwatema:ne, huiyatiya
 ebena nabiwiti ebena komoma: kebe tete modoboma: ka:goiya:, ebete
 ba:be ko teta:mo uluhukuhino dopamo ebe ha:kiya ebena ubilo eta komo
 a:kododa:le. Iyo, ebete deha:potoma: ba: eda:na, ebena nabiwiti puya:tamo
 helo dikalamiya: iba:te ebena dawalipima: ba:gala iya:tulamepima:
 keda:hanama:, ebete ba:bi kokopino tabamo dito papamiwatanako,
 ebena nabiwino huiyaha: okopa:te ibino oko namutuluba:tamo keba
 ka:na ka:papamila:hanaka ba:ba ka:na. ³Ba:bema: a ba: atumu, kuba
 gobogobo ipuwalo puya:te ba:moe hopo habalo ba:gala alomo hunulu
 kokopima: deda:hana, a dopamo ibino helo ipuwalo emedenamima: aeno
 tepo ipuwoeno iya:tawa komote koma: eda: teta:mo. * ⁴Ba:bene ba:be
 tetenomote Godokono ubilo modobonomolo duluhukuya:, ebete ebena
 Gudu ba:moe hopamo ba:bo poemiya:, iyo, ebete eta kamenoenno tepo
 ipuwane hawakalate a hopo habanapa:go Godokono Tutumu Taboeno
 helo ipuwalo emedenami. * ⁵Numa:la:, ebete ba: ba:ba ka:na ododiya:, a
 puya:te eba:go Tutumu Taboeno helo ipuwalo demedenamima:, ebete a
 ba:be helo ipuwane ba uluhukua:te ale Godokono hibi gugudima: ba:bo
 keda:hama:nema:

⁶Ba:bema: kalakala konomola, mabu a hibima: midipa:te ba:ma tetelo
 Godokono gugudima: deda:hanama:, ebete ebena Guduino Gobogobo
 atamo ba:bema: poemiya: ebete aeno tepo ipuwalo kopemedena:
 Numa:la:, ba:be Gobogobote ba: a ipuwado Godoko Abama: ba ka:mina
 ebe da:toemehonako ba:be dawala. * ⁷Ba:bema: hibima: mididawa,
 ama: dopamo Tutumu Taboeno huiyaha: okodawama: ba: eda:na kebe
 temeteme ipuwalo demedenama:, ama: ba:be temeteme ipuwane ya:lo
 uluhukuti ba:ma tetelo huiyaha: okodawama: gala keda:naha:, ama:
 huiyatiya Godokono hibi guduma: eda:nata. Ba:gala eta komo. Ama:le

* **3:28** Lom 10:12 * **3:29** Lom 4:13 * **4:3** Kol 2:20 * **4:4-5** Yon 1:14; Lom 1:3

* **4:6-7** Lom 8:15-17

ebeno guduma: deda:na, ba:bema: Godote ebenu gugudi mabuma: kebe hidohido komo ya:lo da:dogodoguila:miya:, ba:bi owalubi komokomo ebete ama:tamo emedena tetelo dito bikamehonakomena:ta.

**Polote Galesiya Sose Tawakalubino Komoma:
Ukui Bilibili Komo Da:hawakalimiya:**

⁸ Numa:la:, dopamo la: Godokono hibi komo iya:tawaha:ma: ba eda:hana, komopa:te kebe kuba gobogobo kadikulamenaka la: ba:bi gobogoboeno temeteme ikalame komoeno helo ipuwalo atumu nemedenamimata. ⁹ Huiyatiya ba:ma tetelo la: Godokono hibi komo umimata, ebete ya:lo tetelo la:eno komo hibilo dulamelelamiya:la ba:be dawala. Ba:bema: la: ebe hibidawama: ba ga:lana, mabu keka: la: ubi dihatenama, la:le dopamo kebe kubakuba gobogoboeno temeteme ipuwalo demedehonamima la: ba:bi atu gobogoboeno komamo gala kakohobila:ma:? A:iye, ba:bi gobogobate awaepimo emedehona, iyo, ibino helo hibi kitanaha: la: kowalubilima:! Ba:bema: la: ubi bada mabuma: kihateonama ibino helo ipuwalo gala kakemedehonama:? ¹⁰ A:iye! La:eno ukui komate kubakubahate, ba:bene Yunapino ododili ipuwalo iba:te kokonomoma: da:ga:lana, ba:bi hiya:hiya: hegeloeno komo, ba:gala uli manomeno komo, ba:gala koko pokoeno komo, ba:gala komo gogoeno koko ododili komo, la: ba: atumu ba:bi komo kokonomoma: ga:lanamata!*

¹¹ Ba:be mabuma: nale la:eno hibima: midi komoma: nukuibilibilitamo. Nale la: ipuwalo kebe oko kodakodalo dawatimo, diyala, ba:be okoeno gaote ya:lo kuda: a:kubakubahuya:!

¹² Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, nale la: betoelameholemata, nale dopamo la:go kapiyama: keba ka:na ka:pedimo, wadiyala la: ba:ba ka:na nago kapiyama: eda:hate na nibaminatena:la:. Iyo, dopamo la:le temeteme natamo kikanamenakuiha:, ba:bema: la: nonolata, ba:ma tetelo temeteme natamo ikaname akatupuima:la:. ¹³ Ba: hibila, natamo dopamo duluhukui, la: ba:be komo iya:tawahala, ba:ma ka:na tawetawete na dunamiti, na ba:be komodo hido tete umiti Godokono Hido Tabo la:tamo ba:bo olamagimo. ¹⁴ Ba:ba tetelo naeno tawetawe komoma: la:le na ba owalubini menemene komote la:tamo uluhukui, huiyatiya la: na iduduputinameheno, la:eno tepo ipuwoeno ukuilo la:le na Godokono Hunu Haboeno eta nopodawa huiyama: da:midinima, naeno tabo olamagi komo ubiha:ma: keda:haha:, iyo, la:le na Ya:su Kelisokomo midiniti na kalakalago ba:bema: lawenimata. ¹⁵ Numa:la:, ba:ba tetelo la:godolo na mabuma: ditanati, ba:be kalakala bada konomola:ka:! Ba:bema: bada komote duluhukui la:eno kalakala ba:bo kanakapumi? Ba: hibila, dopamo la: na mabuma: ubi ba:ma ka:na ihatimata, gabote nitanatale la: ipuwalo

* 4:10 Lom 14:5; Kol 2:16

etate ebenu hidohido baidi magobelete natamo dito bikanamena:

¹⁶Huiyatiya numa:la:, nale ba:ma tetelo Godokono hibi komo la:tamo gala da:kahawakaliminamo, ba:be mabuma: komo la: la:eno ukuilo na malemalenateneheno la:le na la:eno alaholodawama: midininamata!

¹⁷Ba: hibila, puya:te Godokono mahilamo ha:da amiho tabo dolamagiminaka, iba:te la:eno komoma: ibino ubi konomamo ba:ma ka:na ihatena, iba:te la:eno ukui kubahilamete, la: ba:gala na, a hiya:hiya: komiya:tema:, ba:bene la: ibino kapiyuimipima: ba eda:ha la:eno ubi iba:tamo atumu konomamo ba:bo komiya:tema:nemata.

¹⁸Ba:bema: numa:la:, eta lumagiti la: hibi gabodo kowalubilima: ebenu ubi konomamo dihatemene, ba:be komo ba: hidonomola. Iyo, nale la: ipuwalo luta tetelo ba:gala na lutaha: tetelo, la:le ba:bako hido iya:tulamedawatamo ubi dihatema, kubahenola, naeno kalakalate ba:bema: kitanama:ne! ¹⁹Huiyatiya la: eta dawoeno gugudiha:, la: ba: naeno hidonomo hibima: midipi gugudilata, ba:bema: nale la: mabuma: diya:tawutamo, ba:be temeteme komo ba: kamenate gudu alahimima: temeteme diya:tawanako ba:ba ka:nala! Hibila, ba:bi temeteme komote kitanama:ne la:le la:eno hibima: midi ipuwalo Kelisoko huiyamo deda:hama ba:ba teta:mo, ²⁰ba:bema: numa:la:, la: mabuma: nagodolo ditana ba:be ukui bilibili komo deha:potoha:. Ba:moe ba:be mabuma: nale naeno ubi komo konomamo ba:ma ka:na ihatitamo, gabote ditanamene nale ba:ma tetelo pete la:go kapimilo ahiditi Godokono hibi tabo komamo la: diya:tulamema, ba:be atu tetelo naeno malemale hawakalimi komamo la: kowalubilima:nemata!

Ha:igako Ba:gala Selako Ibino Go Taboeno Ipuwa Komo

²¹Ba:bema: la: puya:te Godokono Tutumu Taboeno helo ipuwalo gala emedema: ubi dihatenama, la: ba:moe komo na na:kiyanama:la:. Mosesete Godokono Buka ipuwamo kebe Tutumu Tabo ka:miya:tiya:, la: modobola:ka: ba:bi Tutumu Taboeno konomo ipuwa hibinomolo lawe? ²²⁻²³Numa:la:, Godokono Bukalo tabote ba:moe komo behawakalimina, A:ibalahamate dubu gugudi netewa bulamiya:, dopo guduti ebenu huiyaha: okodawa kamenagodone hawakalate, etate ebenu hibi kamenagodone akahawakaluya:. Ba:bene dopo guduti tawakalubino kateneno ubi komodo ba hawakala, eta guduti huiyatiya Godokono hanohano komodo hawakaluya:, mabu dopamo ebete A:ibalahamatamo tabo hibilo a:goiya: ebenu kamenate ba:be gudu kalahimima:ne.*

²⁴Numa:la:, ba:bi kamenakamena netewoeno komo ba: a iya:tua:meno go taboma: eda:na, ba:gala ba:moe komoeno ipuwa ba: ba:ma ka:nala. Netewa kamenakamena ba: Godote hiya:hiya: nopo tawakaluba:tamo

* 4:22-23 Tup Mabu 16:15; 21:2; Lom 9:7-9

da:hawakalilamiya: ba:bi netewa komo huiyala. Dopo kamena
 Ha:igate huiyaha: okodawama: deda:nami, ba:bema: ebete kebe gugudi
 kalahilamiya: ba:bi gugudi ba: atumu huiyaha: okopima: keda:huya:
 Ba:be mabuma: Ha:igako ba: Godote Sainai Hununomo Hakalo
 da:hawakalimiya: ba:be Tutumu Tabamo papamila:hale komoeno nopo
 huiyala, iyo, puya:te ba:be nopoeno helo ipuwalo demedehona ibi
 ba: huiyaha: okopila, iba:te oko owati ipuwalo koko temeteme kapiya
 biya:tawahanakomena:. ²⁵Ba:gala a iya:tawahala Sainai Hakate Ala:biya
 hopolo bitana, ba:bema: ba:be haka ba: gola, ebe ba: Yelusalema ko
 habala, mabu ba:ma tetelo Yelusalemalo demedehona ba:bi Yunapi
 hiliyonomate Godokono Tutumu Taboeno helo ipuwalo ba emedena
 huiyaha: okopima: eda:hana.

²⁶Huiyatiya Godokono Hunu Habalo ditana ba:be uli Yelusalema
 haboeno komo hiya:la. Ba:be haba ba: A:ibalahamakono hibi kamena
 Selako huiyala, iyo, ebe ba: a hibima: midipino menokola, ba:bema:
 puya:te hibima: midi ipuwalo demedehona iba:te ibino temeteme oko
 ipuwane ya:lo ikuliti, ba:ma tetelo oko owati ipuwalo tutupima: ba eda:ha
 huiyaha: temeteme oko gala a:kowatinamena: * ²⁷Numa:la:, Selate tete
 ga:ga:nomolo hogoha:ma: ba eda:na, Godote kebe hibi tabo ebena awi
 A:ibalahamatamo dopamo da:goiya:, ebete ba:be tabo emalagidololo
 Selako ba:bo owalubiya: Aisa:keko kalahimima:. Ba:be mabuma:
 Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na goena,

“Hogoha: kamena, wadiyala ama: na:kalakala!

Iyo, ama: dopamo gudu alahimiha:ma: deda:nama:,
 amia:no tabo madodo hunamo adipatelo
 kalakala konomamo na:hawakalima:!

Ba: hibila, tawakaluba:te poko kuba hogoha: kamenama:
 da:ga:lanama:,

ba:be kamenate hogo hiliyonomo kulamema:ne,
 ba:bene ebena gugudino kuititi komote

ya:lo da:lawiya: ba:be kamenoenno gugudino kuititi
 konegoloma:ne.”*

²⁸Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, la: ba: Godokono gugudilata
 mabu ebete ya:lo tetelo la: owalubilima: hibinomolo da:goiya:, la: ba:be
 taboeno helo ipuwado a:hawakalahalimata, Aisa:kete dopamo ebena
 hibi tabo komodo keba ka:na ka:hawakaluya: ba:ba ka:na. * ²⁹Ba: hibila,
 A:ibalahamako tetelo ebena gugudi ipuwalo pote tawakalubino kateneno
 ubi komodo da:hawakaluya:, ba:be dopo guduti ebena amogatamo
 koko temeteme bikamenakui mabu ebe iya:tawala, amogate Godokono
 Gobogoboeno hanohano owalubi komodo hawakaluya:. Numa:la:,

* 4:26 Yun 12:22; Haw 21:2,10 * 4:27 Ais 54:1 * 4:28 Lom 9:7

ba:ma tetelo atu komote gala na:kuluhukuna, Tutumu Taboeno helo ipuwalo huiyaha: okopima: deda:hana, iba:te koko temeteme a tutupima: eda:hapa:tamo ikaa:menaka. * ³⁰ Ba:be mabuma: Godokono Bukalo tabote a keba ka:na kiya:tua:mena? Iyo, Godote A:ibalahamako ba:ma ka:na kiyamiya:, “Wadiyala, ama: huiyaha: okodawa kamena ebena gudago la:godone gobogobamo noelama: Ba: hibila, ama:le amia:no hibi kamenagodolo dumi, ba:be hibi gudago amia:no dopo guduti amia:no dogodogo ilina ipuwalo eta kapiya komo a:kalawa:mene, ao, ba:bi dogodogo ilinate amia:no hibi gudu kapiyagodolo na:pola:namene!” ³¹ Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, huiyaha: oko temetema:go dowatina a ba:be kamenoenogugudi huiyaha:. Ao, a hibima: midi ipuwalo tutupima: eda:hanama:, ba:bema: a ba: hibi kamenoenogugudila ba:gala ale aeno Nabiwigodone hido owalubi komokomo buwatanakoma:.

**Kelisoko Ipuwalo Tutupima: Deda:hana Iba:te Tutumu
Taboeno Helo Ipuwalo Gala Emedena Modoboha:**

5 ¹La: numa:la:, Kelisote keha pihigalo a tutupima: a:midia: ale ebena tutu emede ipuwalo hibinomolo kemedinama:, ba:bema: wadiyala la: ba:be tutu emede ipuwalo kodakodalo ba la:mota:hana eta lumagino huiyaha: temeteme oko komoeno gubi ipuwamo gala akanogomala:.

²Naeno tabo hidamo nulia:la:. Na Polote ba:moe komo la: Yuha:pi dubu bikiyalamemata, la: eta lumagino kuba ukui komamo papamila:hate Yunapino tama itamida kukala la:eno apa:mo da:lawema, ba:be komodo la:le la:eno ukui ba:ma ka:na kohawakalimima:nemata, Kelisote la: mabuma: dododiya: la: ba:be komo gigilepalama: ba midina gobogobamo a:da:nama: ewagelenamata. ³Ba:bema: nale la: eta kapiya teta:mo gala na:kakiyahalamemata, la: ipuwalo eta dubuti Yunapino tama itamida kukala da:lawemene, ba:ba tetene tupuimiti ebete komo Tutumu Taboeno hiliyonomo komamo na:papamiwatanakamene ebena kuba huiyate ebetamo pekapoma:! ⁴A:iye! La: puya:te Godokono Tutumu Tabamo papamila:ha komodo ebena tuputupupima: eda:hama: dewagelena, la: ha:kiya la: Kelisogodone ya:lo iya:hilimata, iyo, la: ba: Godokono malemalelo dito ikaa:me komone ohobila:huimata. ⁵A hibima: midipa:te huiyatiya uliholo na:latiminama:, Godote aeno hibima: midi komodo oko ba owatina ebe ha:kiya ebena Gobogoboeno heloamo a ebena hibi tuputupupima: komidima:ne. ⁶Ba:bema: hibila, a Ya:su Kelisoko ipuwalo ba emedena, ale Yunapino tama itamida kukala ya:lo da:lawiya:ma: ebe ko komoha:, ba:gala ale laweha:pima: deda:hanama: ba:be komo atumu ko komoma: keda:naha:. Numa:la:, kapiyanomo komote koma: eda:na, ba:be

* 4:29-30 Tup Mabu 21:9-10; Yon 8:35

komo ba: aeno hibima: midi komote aeno malemale hawakalimi komodo oko dowatina ba:be komola.*

⁷A:iye! La: dopamo la:eno hibima: midi gabodo helonomamo tolamimata, sikulu gugudino iya:da:mi hegelalo iba:te keba ka:na ka:pulila:hanaka ba:ba ka:na. Ba:bema: la:eno nato ukamidawama: pote kedi? Iyo, la:le dopamo Godokono hibi komo ulihote ba:be komamo papamila:ha da:tupuimima, ba:be komo pokono ododi komodo kekelalamiti? ⁸Numa:la:, Godoko la:eno nato ukamidawaha:, ao, ebe ba: dopamo la: hibima: midi komamo da:ka:lami ba:be dawala.

⁹Ba:gala eta komo. Tawakaluba:te ba:ma ka:na ga:lana, “Palawa baa: kokalimima: kamenate huhuimino puhulu ilina nanekelenomo palawago da:kapiyuimimini, baa:te ha:kiya ba:bo kohuhuma:ne.” Ba:bema: numa:la:, ba: ba:ba ka:na la:eno kapiyuimi ipuwalo kuba ukui deha:potonomote ditana, ebe ha:kiya koma: ba:bo keda:ma:ne.* ¹⁰Huiyatiya kalakala konomola, la:la, nala, a hiliyonomate Kodawa ipuwalo kapiyama: ba eda:hana na ba:moe komo hibima: na:midinamo, na ba:ma tetelo la: gala da:kakiyalamema la: ba:moe tabo komone a:kohobila:hamata. Ba:be mabuma: pote ukui bilibili komo la:tamo ikalamema: dewagelena, na ba:be lumagino komo iya:tawaha:, huiyatiya Godote ebena komo ba iya:tawa kuba huiya ebetamo hibinomolo kikamema:ne!*

¹¹Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, numa:la:. Nale Hido Tabo olamagi ipuwalo hibima: midipi dubate Yunapino tama itamida kukala lawema: ibi na:kiyalametale, Yunapi ipuwalo etate natamo temeteme ba:ka:ikanamena:. Ba: hibila, dopamo nale ba:be komo ko komonomoma: goenakuimo, huiyatiya nale ba:ma tetelo Kelisote keha pihigalo da:hoyia: ba:be komoeno ipuwa kapiya hawakalimi tabo bolamaginakomo, iyo, ba:moe ba:be mabuma: komopa:te natamo maubahate koko temeteme dito ikanamenaka. ¹²A:iye! Ibi ba: puya:te tama itamida kukala lawe komoma: la:tamo ukui bilibili komo dikalamena ba:bi dubula, ba:bema: nale ibi mabuma: naeno ubi ba:ma ka:na ihatenamo, wadiyala iba:te la:tamo eta komo ododihino huiyatiya ibi ha:kiya ibino tama kubanomamo ba iya:hili ibino gugudi ododili gabote na:wibadigamene!

Godokono Gobogoboeno Heloamo Emede Komo

¹³Naeno hibima: midipi ekaka:la:, hibila, Godote la: ebena tutu emede komamo a:ka:lamia:ta. Huiyatiya la: hidamo, ebena tutu emede komo ipuwalo ba emedena, ba:be komone la:le la:eno kateneno kuba ubi komamo papamila:halema: modoboma: akaga:lala:. Wadiyala la: huiyatiya la: ipuwalo etapa:te etapi malemalelo ba emalagidolena nowalubihuinakuya:la:, huiyaha: okopa:te ibino namutuluba:tamo oko

* 5:6 1Kol 7:19; Gal 6:15 * 5:9 1Kol 5:6 * 5:10 Gal 1:7; 2Kol 11:15

keba ka:na kowatihona ba:ba ka:na. * 14 Ba: hibila, Godokono Tutumu Tabo hiliyonomo ipuwalo kebe tutumuti konomoma: deda:na, ba:moe tutumu ba: “Ama: ha:kiya ama: demalagidolona, ba:ba ka:na ama: tamelo demedena, wadiyala ama:le ba:be lumagi malemalelo nemalagidolona.” Iyo, pote ba:moe kapiya tutumamo hibinomolo da:papamiwatanako, ebete ba:be komodo Godokono komo hiliyonomo Tutumu Tabamo atumu a:kapapamiwatanako. * 15 Huiyatiya gahagahate alaholoho tetelo keba ka:na kewagelenaka, ba:ba ka:na la: ipuwalo etate eta kubahimima: daliwatahuinakoma, la: hidamo! Diyala, la: hiliyonomate alaholoho ipuwalo da: ha:lahoma!

16 Ba:bema: nale la: bikiyalamemata, Godokono Gobogoboeno heloamo ba wapata:lamena la:le la:eno kateneno kuba ubi komamo dito akapapamila:hala:, 17 mabu lumagino kateneno ubi komate Godokono Gobogoboeno ubi komo ba duhilamena, Godokono Gobogoboeno ubi komate ba:be lumagino kateneno ubi komo atumu na:kaduhilamena. Ba: hibila, ba:bi komate kubanomamo alaholohona, ba:bema: la: hibima: midipa:te Godokono Gobogobo ba kalakaluimina, la:le la:eno kateneno ubi komamo dito papamila:ha modoboha: * 18 Numa:la:, la: Godokono Gobogoboeno heloamo ebena ubi komamo da:papamila:halenakoma, ba:ba tetelo la: tutupima: ba eda:hana ebena Tutumu Taboeno temeteme komoeno helo ipuwalo gala a:kemedehonamata.

19 Ba: hibila, tawakalubi iya:tawahanomola kateneno ubi komone kebe komate kikulina. Ba:bi komokomo ba: kamenakamena ba:gala bohelemele pilo komo, ba:gala tepo ipuwoeno kuba dalowa: ukui hawakalilame komo, ba:gala bohelemela:tamo kateneno kuba ubi tabo ga:la komo, * 20 ba:gala ida:da:lino gobogobo adikulame komo, ba:gala giwali ododili komo, ba:gala alaholoho komo, ba:gala olowabeletihui komo, ba:gala eta lumagino ilinama: mauba komo, ba:gala tepo ipuwane koe uluhuku komo, ba:gala lumagiti ebe ha:kiya ebe kapiya emalagidolo komo, ba:gala tawakalubi hiya:hiya: anagiya:midale komo, 21 ba:gala eta lumagino hido mahiloeno komoma: maubaha komo, ba:gala gamoda niho komo, ba:gala hilopo poko ododili komo, iyo, ba:moi ba: ba:bi hiya:hiya: kuba komokomo hiliyonomola. Ba: hibila, puya:te ibino kateneno kuba ubi komamo da:papamila:halena, iba:te ba:bi komo hiliyonomo ba:gala komo ba:bakobako kuba komo atumu a:kododilinaka. Ba:bema: nale la: dopamo keba ka:na ka:kiyahalamitima ba: ba:ba ka:na gala na:kakiyahalamemata, la: hidamo! Puya:te ba:makomako kuba komo dododilinaka, iba:te Godokono Ko Gawadalagi haboeno hidohido dogodogo komo hibinomolo a:kuwata:mena.

22 Huiyatiya lumagino emede ipuwalo Godokono Gobogoboeno gaote duluhukuna, ba:be gaote golanomoma: ba eda:na ebe ipuwalo hidohido

* 5:13 1Pit 2:16 * 5:14 Lom 13:9 * 5:17 Lom 7:15-23 * 5:19 1Kol 6:9-10

komate ba:pola:namena:. Ba:bi komokomo ba: komopi malemalelo emalagidole komo, tepo ipuwoeno kalakala komo, hete komo, temeteme ipuwalo kodakodalo la:mota:hana komo, awaepa:tamo malemale hawakalimi komo, komopi dito owalubili komo, hibidawama: eda: komo, ²³lumagi ebe ha:kiya ebe hopamo ihate komo, ba:gala kateneno ubi komamo papamiwataha: komo. Ba: hibila, puya:te ba:makomako komo dododilina, ibi kuba ododilipima: ka:lamima: eta tutumu tabote ba:moe hopo konomolo kitanaha:. ²⁴Iyo, numa:la:, puya:te ibino kateneno helohelonomo kuba ubi komo danakapulami, ba:ba:te ba: Ya:su Kelisokono hibi tawakalubima: eda:hana.*

²⁵Ba:bema: wadiyala ale Godokono Gobogoboeno ubi komokomo hiliyonomamo ba:papamila:halenakoma:, mabu ebete ebena hibi ka:ka: atamo ya:lo ikaa:miya:. ²⁶Ba:be mabuma: a ha:kiya a awagaminoe modoboha:, iyo, ale menemene komo komopa:tamo dito a:kikalama:ma:, ba:gala ale komopino ilinama: iba:tamo a:kamaubahala:ma:.*

Hibima: Midipi Ipuwalo Etate Eta Malemalelo Nowalubinakamene

6 ¹Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, la: ipuwalo etate kuba ododi komamo da:negamene, wadiyala la: puya:te Godokono Gobogobotamo da:papamila:hanama, la: ebe hidamo nowalubiya:la: ebete kuba ododi komone kohobigama:. Huiyatiya la:le ba:be lumagitamo malemale hawakalimi komodo ebe ba owalubi, ba:be atu tetelo la: ha:kiya la:eno komo hidamo nulamenakuya:la:, la:le Saitanakono emogabuimi komamo atumu kanegudikapoma:.* ²Ba:gala komo tetelo la:eno hiya:hiya: tepo ipuwane dikulinaka ba:bi menemene komo tutuma: komidilima:, wadiyala la: etapa:te etapi nowalubihuinakuya:la:, mabu la: ba: ba:be ododi komodo Kelisokono ko tutumamo ba:papamila:hanakomata:.* ³La: huiyatiya hidamo. Godote a hegehegepima: ba goena, huiyatiya a ipuwalo etate ebena ukuilo ebe ha:kiya ebe kodawama: da:midimini, ebe ha:kiya ebe ha:da kamihomema:ne.

⁴⁻⁵Ba:gala la: hibima: midipi hiliyonomo ipuwalo, wadiyala etate buhamama: eda:heno ebe ha:kiya ebena oko owati komokomo hidamo ba ulamena, ebena ododili komo Godokono mulu ukuia:mo nanagilamenakamene, ba:bene ebete ba:ma ka:na kiya:tawama:ne ba:bi ododili komate da: hidohidola: o da: kubakubala:. Iyo, ba:ba tetelo ba:be lumagiti eta hibima: mididawoeno komo anagiya:midameheno, ebe ha:kiya ebena emede komo kapiya ba emalagidolo Godokono hidohido komo dulamemene, ebete hibi kalakala ba:bo kolawema:ne.*

⁶Ba:gala eta komo. Kebe lumagiti Hido Taboeno iya:tulame komo Godokono eta okodawagodone duwatanako, wadiyala ebete ba:be

* 5:24 Lom 6:6; Kol 3:5 * 5:26 Pil 2:3 * 6:1 Mat 18:15 * 6:2 Lom 15:1

* 6:4-5 Lom 14:12

iya:tulamedawa ebena mana:mo ba:gala komo ilinamo hidamo nowalubinakamene.*

⁷Ba:bene la: ha:kiya la: ha:da akamiholama:la:, eta lumagiti Godoko iduduputimilo ebe daedaedawama: demalagidolona, ebete galane hilopo konomo kolawema:ne. Ba: hibila, lumagiti kebe ilina ebena pali hakamo damihomene, galane tetelo ba:bi atu ilinate da:nolohomene: ebete dito konahama:ne. ⁸Ba:bene lumagiti ebena kateneno ubi komamo papamiwatate kuba komo damihomene, ba:be ododi komone hoe huiyate uluhukuti ebe dito kopelawema:ne, huiyatiya ebete Godokono Gobogoboeno ubi komamo papamiwatate hidohido komo damihomene, ba:be komone ebetamo wiboha: ka:ka: huiyate kuluhukuma:ne.*

⁹Ba:bema: wadiyala a aeno hidohido ododili ipuwalo heloha:ma: a:keda:hama:, mabu ale heloha:ma: eda:haheno galane tetelo a aeno hidohido huiya kuwatema:nema:, lumagiti pali oko owati ipuwane hidohido ilina keba ka:na kuwatanako ba:ba ka:na. ¹⁰Ba:moe ba:be mabuma: keba tetelo a hido tete duminakoma:, wadiyala a hido owalubi komo bihatenakoma: hiliyonomo hiya:hiya: tawakaluba:tamo, iyo, ba:be hido ododili komokomo ipuwalo wadiyala ale dopamo hibima: midipi badininipala tawakalubi konomamo bemalagidolenakoma:.

**Polote Leta Kuititi Hapulu Galesiya Sose
Tawakalubi Gala Da:katutumulatiya:**

¹¹Ba:bene ba:moe leta kuititi hapulu na Polote na ha:kiya naeno kokotamo tabo da:miya:temo, la: ba:moi kapiyakapiya koko miya:teho tabo komo nulama:la:, iyo, eta lumagiti ba:moe kuititi tabo kamiya:teha:.

¹²Numa:la:, puya:te la: Yuha:pi dubu da:kiyahalamanaka Yunapino tama itamida kukala kolawema:, ibi ba: puya:te ibi ha:kiya ibino hunu tama ododili komoma: dawagaminaleba:ba:bi dubula. Ba: hibila, iba:te ibino tabamo ba:be temeteme la:tamo ikalamanakata mabu ibi ba:moe komoma: na:toletolehona, Kelisote keha pihigalo da:hoyia: iba:te ba:be komoeno hibi ipuwa da:hawakalimimina:, komo Yunapa:te ba:be mabuma: iba:tamo koko temeteme da: ikalamemena:. ¹³A:iye, ba:bi dubate tama itamida kukala ko komonomoma: ba ga:lana, iba:te huiyatiya Godokono komo Tutumu Tabo dito wakalaminaka! Ba:gala ibino eta kuba ododi komo ba:ma ka:nala, ibi ubila la: Yuha:pi dubu iba:godone tama itamida kukala da:lawema, la:le ibino ubi komamo ba papamila:ha ibi ha:kiya ibi ba:bo kawagaminalema:na:.

¹⁴Huiyatiya naeno komo eba ka:naha:! Aeno Kodawa Ya:su Kelisote keha pihigalo da:hoyia:, nale ba:be komoeno ipuwa kapiya ba hawakalimina ba:bo bawagahanamo. Ba: hibila, ebe ipuwado

* 6:6 1Kol 9:11,14 * 6:7-8 Lom 8:13

ba:moe hopoeno awagaha komoeno helote naeno tepo ipuwalo ya:lo a:wibadiguya, iyo, hopo haboeno hiya:hiya: awagaha komo kuwatema: naeno ubi komate a:ha:lahuya:. ¹⁵Ba:be mabuma: lumagiti tama itamida kukala da:lawemene ba:be komo ba: ko komoha; ba:gala eta lumagiti laweha:dawama: deda:mene ba:be komo atumu ko komoha:. Kapiyanomo komote koma: deda:na, ba:be komo ba: lumagiti Godokono heloamo ebeno uli gudumu da:hawakalamene ba:be komola.* ¹⁶Ba:bema: numa:la:, puya:te ba:moe ukui komamo da:papamila:hanakomena; wadiyala Godokono hete ba:gala lumagitamo kuba huiya ikameha: komo ebete iba:tamo nikalamenakamene, mabu ba:bi tawakalubi kapiyate ebeno hibi Isalaela tawakalubima: eda:hana, komopiha:.

¹⁷Ba:bene ba:moe leta kuititi hapulu nale la: ba:ma ka:na kiyahalamemata, Ya:sukunu huiyaha: oko mabuma: na dopamo koko temeteme ipuwalo ba emedena, komo hiya:hiya: tetelo hibima: midiha:pa:te naeno ape bugumagoma: a:midinakuya, iyo, tawakaluba:te ba:bi bugumu naeno apelo ba ulamena ba:bo iya:tawahanaka, na ba: Ya:sukunu huiyaha: okodawala. Numa:la:, nale dopamo komo hiya:hiya: temeteme hiliyonomo uwatenakuimo, ba:bema: ba:ma tetelo modobo:ha: etate natamo eta temeteme gala ikaname.*

¹⁸O naeno hibima: midipi ekaka:la;, wadiyala aeno Kodawa Ya:su Kelisokono malemale komote la: hiliyonomoeno tepo ipuwalo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

* 6:15 Gal 5:6; 2Kol 5:17 * 6:17 2Kol 4:10